

Josip Dobrovský, slavni učenjak češki.

(Spisal Fr. Kovačič.)

I.

Josip Dobrovský, oča slovanskega jezikoslovja, kakor ga zove sam Kopitar, rodil se je dne 17. vel. srpana leta 1753. v Dermetu blizu Rabe na Ogerskem, kjer je takrat njegov oče prebival kot dragonski desetnik. Njegovi stariši so bili iz Solnice pri Kraljevem Gradcu na Češkem, kjer še tudi dandanes živi rodbina Dobrovških. Izvirni priimek njegove rodovine je Doubravský, in tako se je v mladosti naš učenjak tudi sam podpisaval. Duhovnik pa, ki ga je krstil, ni umeval češki in je v krstno knjigo zapisal „Dobrovský; to ime se je pozneje sprejelo splošno. Ko mu je bilo šele šest tednov, zapustil je njegov oče vojaško službo in se preselil na Češko v Horšův-Týn (Bischofteinitz).

Tukaj je Dobrovský preživel svoja otročja leta. Vzredili so ga popolnoma v nemškem duhu; češkega jezika

se je naučil šele pozneje v Nemškem Brodu. Katehet na domači ljudski šoli je kmalu spoznal njegovo izvrstno nadarjenost in je nagovarjal očeta, naj ga dá v višje šole. Ker je pa očetu včasih trdo šlo za denar, ni se mogel za to odločiti. Na srečo je imel v Nemškem Brodu dolžnika, od katerega nikakor ni mogel dobiti posojenega denarja; zato je pošlje svojega sina tje, naj ga dolžnik preskrbuje za oni denar. Ko

„DOM in SVET“ 1895, št. 3.

je Dobrovský prišel v Nemški Brod, bil je trd Nemec, zato je so mu njegovi sošolci — skoro sami Čehi — mnogo prizadeli in večkrat so se celó stepli. V Nemškem Brodu je dovršil nižje gimnazijske razrede, a ker je njegov oče imel tudi v Klatovem dolžnika, ki je bil pozabil svojo dolžnost, šel je tje v višje razrede. V celi gimnaziji je bil Dobrovský vzornega vedenja, a poleg tega je izvrstno napredoval v naukih.

Josip Dobrovský. (Narisal Jos. Germ.)

dovino. Mnogo je na njega vplival Durich (l. 1738.—1802.) iz pavlinskega reda, glasovit poznavalec vshodnih jezikov in slovanskih starožitnostij. Glavno njegovo delo je: „Bibliotheca slavica antiquissimae dialecti communis et ecclesiasticae universae Slavorum gentis“ 1793.

Učeč se vshodnih jezikov, napisal je Dobrovský nekoliko člankov o tem predmetu v „Orientalische Bibliothek“.

V 15. letu je dovršil gimnazijo in potem je šel v modroslovne nauke (filozofijo) v Prago. Čeprav si je tukaj sam moral služiti kruha, vendar ni zaostajal v naukih, marveč je kmalu prekosal vse svoje součence. V 18. letu je prvi med svojimi součenci postal učitelj modroslovja. Kmalu pa stopi v praško bogoslovnico in čez nekaj časa prestopi v družbo Jezusovo v Brnu. Kakor poprej, tako je tudi sedaj lepo napredoval, zlasti se je mnogo pečal z jutrovskimi jeziki in s staro češko zgo-